

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas-utca 78. sz. alatt gr. BÄNFELI ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, esztörtökön és szombaton délfen. Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik. A „nyilatkozat” cikkek sora után 20 kr. előleges beiktatása mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL: Közeputca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás.

A jövő hó 1-jén lapunk új évi folyamára vevén kezdetét, a tisztelt előfizetőket fölkérjük az előfizetési összegnek kiadó hivatalunkhoz (Stein János közép-utcai könyvkereskedésébe) mielőbbi szíves beiktatására, hogy a lap pontos szétküldésében hiány ne történjék.

Lapunk előfizetési ára:

Egészévre	12	frt.
Félévre	6	„
Évnegyedre	3	„
Egy hóra	1	„

Csatározás Papiu Ilarianu röpirata ellen.

VI.

(D) Lapunk 1861. évi 161-dik száma főcikkében elmondottuk hiteles statisztikai számokkal támogatott nézeteinket Papiu ur programja 3-dik pontjának azon részére, melynek ötletéből szeretné Magyarország területét a Tiszáig Erdélyhez kanyarítani. Itt most csak akkor tett észrevételeinket ismételhetnők.

A jövő politikájának egyik legkezegettebb eszméje gyanánt üdvözölhetjük Papiu ur azon indítványát, hogy Bukovina Erdélyhez csatoltassék. Ab ez valóban igen talpraesett ötlet, mely egy politikai, mint stratégiai tekintetben fontos archimedesi pontját fedezte föl egy egyesített dák-román mozgalomnak, ha t. i. Ausztria katonai képességei sem bírnának elég stratégiai, és az osztrák államnak nem elég diplomatiái belátással arra nézve, hogy Ausztriát az európai földabrosz átvizsgálása végett már eléggé jelentkeztet tendenciák ezen kelepcezésébe be ne vigyék, csupán a magyarok irányában ellenszenv miatt.

Bukovina annexioja által a román nép olyformán szerencsés stratégiai helyzetbe jutna szemben a magyar elemmel, a minőt bir most a magyar elem a román elem szélsőbbjeinek törekvései ellen.

Most a románok tömbjének előterében áll az egy millió kilencszáz ezer lelket számító tiszai magyarság, mely mögött hat milliónyi tiszta magyar s két három millió német s más rokonszenvező nemzetiség ereje terül el az osztrák és cseh határokig, honnan a tiszai lapály védelmére, el a zarándi havasokig és Királyhágóig kifogyhatlan erőforrást meríthetne a magyar elem; a román elem hátterében pedig áll a félmilliónyi népességű erős székelység, mely csatározásra alkalmas hegyi vidékeken lakik, s a szomszéd Moldva ország s Bukovina felől óriás havasok képezik erős védváraikat, míg ez elő és háttér közt áll nagy birtok, intelligentia és polgári elemmel 200,000 magyar és szint annyi száz átözve a kisbirtokú, s nagyobb részint közsorsú és műveletlen román néptömeget.

Bukovina annexiojával a helyzet tetemesen változnék, az erős székely elem háttérereje két tűz közé szorulna; Erdély főhivatalait, egész politikai, rendőri, közigazgatási hatalmát az abszolút tulsúlyvá koncentrált román elem venné kezébe, a melyet bármennyire ellenőrizné Ausztria fegyver-ereje, de meg nem tudná gátolni abban, hogy az új Romániával folytonos összeköttetésben s idők fejlődésével a román egyesülést és nemzeti lehetőséget elérni törekvő tervezetekbe ne vegyüljön, mely conspiratio azonnal veszélyes horderejű lenne, mihelyt az osztrák dynastia e szélső vidékén azon nemzetiség venné kezébe — a többi nemzetiség annihilatiojával — a főhatalmat, melynek nemzeti ereje és sulypontja a birodalom határain kívül, azon török császárság uralma alatt fekszik, mely már leginkább ki van téve az európai nagyhatalmak politikai törekvéseinek.

De egészen mellőzve a kizáróbban magyar szempontot, könnyen felfoghatjuk mekkora érdekében áll stratégiai szempontokból Ausztriának, hogy Gallicia és Bukovina a magyar királyságtól elkülönített

terület maradjon. Az egész európai irodalom elismerte, hogy az osztrák birodalom sulypontja a magyar királyság, hogy ennek lakói történelmi multjuk nagy emlékei által lelkesedve szabadsági törekvéseikben túl ne ragadtassanak, e régett háttérökben Bukovina és Gácsország Ausztriának igen fontos álláspontjaul szolgál.

Igy Ausztria belvédrendszer, örökös tartományai mellett Gallicia és Bukovina birtoklása által váltig ki van egészítve, és a magyar forradalmak külső segélye elzárva, s lehető sikere paralisálva. Ezért fontos reá nézve ezen országok külön jogu birtoklása. De mindemellett Ausztria nem ignorálhatja a magyar nemzet érdekeit, mert nemcsak az baj reá nézve, ha mi tulajdadtunk a cselekvésben, épp oly baj reá nézve, mint az ha semmit sem cselekszünk. Azt a szükséges közép állapotot pedig Ausztria birtokának status quo-ja s Magyarországnak integritása és alkotmányos szabadsága biztosítja.

Ha ma egy európai válság Ausztria birtokába adná Moldva-Olahországot; ezt is csak azért tarthatna legfontosabbnak, hogy a birodalom központját képező magyar királyság bekerítését rendszerét kiégészténé; de Moldva-Olahországnak és Bukovina minden kérelme rá nem bírhatná e nagyhatalmat, hogy Erdélyt velök egyesítse, sőt éppen ha Magyarország nem akarná is Ausztria feladata volna Erdélyt az anyakirálysággal szorosan és minél bensőbbben egyesítenie.

Képzelteti-e már most Papiu ur, hogy Ausztria feladva ezen derék védállását, a Tiszától kezdve Bukovina végeig egy nagy oláh-osztrák országot alapítson meg, melynek a legelső gondolatja lesz, hogy Romániát annektálja, s a második az, hogy a görög hitű orosz segélyre támaszkodva, magát Ausztriától függetlenné tegye! És ő szerencsés fekvéssel bírna ily forradalomra, háta mögé Ausztria nem kerülne, de az orosz küldve bőven pénzt és fegyvert.

Papiu ur terve, ha t. i. azt kivinni képes volna egy daco-román Cavourcska nevére tenné őt érdemessé; csak hogy Ausztria igen jól átláthat azon célzaton, melyen mi kisszerű diplomaták is átlátunk, és így Bukovina annexioja ellen nincs is miért vitatkozzunk, sőt a legnyugodtabb lélekkel Papiu urra bizhatjuk: vigye ki azt.

Ausztria érdeke és politikai céljai nem fogják őt Papiu ur programja e részének megnyerni.

Ily nemű álma volt Mihály vajdának is; azt hitte ő is, hogy a prágai kormány nem látja át céljait; azt hitte, hogy a császári fegyverek az ő terveinek eszközeivé válnak: pedig csak Erdélyt akarta Rudolf császár Magyarországhoz visszacsatolni, megtörni a független erdélyi pártot, s midőn a cél el volt érve, mit nyert Mihály vajda?

De tán lehetne jogszerűleg követelni Ausztriától ez annexiót?

Nem lehet, mert igaz, hogy Ausztria Bukovínát, mint a magyar királyságtól a 15-dik század végén elvett tartományt kapta vissza az oroszoktól 1774-ben; ámde Papiu ur ignorálja a magyar királyság jogait, Menu Maroth és Glád jogaira alapítja követeléseit; ok pedig soha sem bírták sem Erdélyt, sem Bukovínát, és így Ausztriától az ő joga szerint nem kívánhatja vissza ezen tartományt.

Mire támaszkodik tehát Papiu ur, midőn ily követelésekre biztatja nemzetét, melynek végeztel-jait csak a vak nem látja át?

Azt hiszi talán, hogy Schmerling államminister mindenbe beleegyezik, csak hogy a magyarokat pusztíthassa? Hja! de a magas politikában nem döntenek a boszu és gyűlölet indokai; ma versengünk az osztrákokkal s holnap tán élethalálra harcolunk egymás oldala mellett.

Egy nagy birodalomnak kell itt multhatlanul fenállani, s annak stratégiai központja Buda-Pest, honnan egyedül, s csak is a magyar nemzetiség ide központosuló épsége által, lehet a szétgravitáló elemeket ezen királyság s az ezzel megtagadhatlan érdeklőzőségben álló birodalom érdekében összetartani.

Oly igazság ez, melyet nehéz napokban ignorálhatnak, de hová az osztrák politika mindig visszatér, a mint visszatért I. Lipót, Mária Terézia,

II. József és I. Ferencz korában, és mindannyiszor nagy sikerrel, nagy eredménnyel koronázza.

Ezen sulypontot soha sem fogja nemzetiségi széttördéssel meggyöngíteni egy uralkodó is, ki az ausztriai birodalom élén áll.

Szenteljünk még egy cikket, eddig elmondott elmélkedésünk corollariumául.

Keresd, dec. 17. 1862.

Tisztelt szerkesztő ur! Mivel a Segesvár részéről a vasutra tett ajánlatról, a lapokban még mit sem olvastam, ezennel közlöm önnek ezen ajánlatot úgy, a mint egy biztos egyéntől megtudtam, ugyanis Segesvár három féle ajánlatot tett.

I. Azon esetben, ha a vasut a Küküllő völgyit nem hagyja el, felajánlották: a) a tért, melyen a vasut elvonul ingyen; b) minden ház-számtól (1400) öt-öt igás napszámot; c) 6000 darab cserefa-küszöbfát a sinek alá.

II. Ha legfőlegb $\frac{1}{4}$ mérföldnyire a várostól egy állomás lesz, úgy: a) valamint a vasutnak, úgy az állomási helynek ingyen tért; b) az öt-öt igás napszámot mint az I alatt, és ugyancsak mint I alatt a czerefát; c) 500,000 téglát az állomási épülethez.

III. Ha ott indóház építtetik: a) ingyen tért a vasutnak és indóháznak; b) mint főlegb b) alatt; c) mint főlegb c) alatt; d) egy millió téglát; e) az építéshez szükségeselt porondnak az indóházhoz szállítását, melyek nézetem szerint igen szép ajánlatok.

És már most per analogiam, a vasutról átmegyek a közlekedési utakra; itt ugyanis ezelőtt több évekkel, mikor tudniillik a Bach rendszer alatt Keresd a segesvári Bezirkhez tartozott, a segesvári járáshivatal, a volt kertületi mérnök Gärtner ur tracirozása szerint, egy közlekedési utvonalat kezdett meg, mely a segesvári posta-túlból Dánosról kiindulva, Keresden keresztül Nethusra volt irányozva, hol csakhamar a Szebenből Nagy-Sink felé Fogarasnak vezetett útjal egyesült volna, ezen utat az irt járáshivatal Keresdig meg is csináltatta, mely a keresdi határon Felső-Fehérmegye részéről jelenleg is jókarba tartatik, a dános határon azonban, mely Segesvár-székhöz tartozik, másfél év óta mit sem dolgoztak, miköz közeledésűl ezen ut máholnap járhatatlan lesz, pedig alig hiszem, hogy a kir. fő-kormányzék, a volt járáshivatalok idejében készült közlekedési utak jókarba tartására való nézt ne rendelkezett volna. A mint értesültem, a segesvárszéki eljáróság, az erősebben megromlott helyeket, egy mérnök által megvizsgáltatván, rendelkezett is ezen ut kiigazításá iránt, de az illető inspector ur (Szászszékekben az inspectorok azok, mik a megyékbe a szolgabírák) még eddig semmit sem dolgoztatott, pedig ezen közlekedési út jó állapotban tartása, és célba vett bevégezése csak azért is kívánatos lenne, mert az lenne a legrövidebb út Maros-Vásárhely felől, Fogaras felé, mit bizonyít az is, hogy a fogarasvidékiek, kik a császári malomkövekkel kereskednek, itt járnak keresztül, és jelenleg is küküllőmellékiek, mivel a vízszűke miatt a Küküllőn nem örölhetnek, naponta több gabonával terhelt szekerekkel utaznak itt keresztül az Ott völgyébe örölni.

Mint curiosumot irhatom még, hogy Segesvár-székhelyen a helységek végén most is a régi rendszer alatt készült táblák vannak felfüggesztve, így például Holdvilágon, most is az áll a táblán: Halvelegen, Kreis Hermannstadt, Bezirk Elisabethstadt, holott se Szebenhez, se Erzsébeth városához nem tartozik ezen helység, hanem Segesvár-székhöz.

Irbatnék még arról, hogy különben is gyenge vetéseink, melyek csak most kaptak egy vékony hó-takarót, a kemény hidegek miatt még inkább megromlottak, hogy marháink kiteleltetésére nincs elegendő szénánk, a mult nyáron uralkodott szárazság miatt, hogy vízszűke miatt nem örölhetünk, hogy az adóexcentia a vidékünkben miködik, és hogy már előre tűnődünk a felett, hogy miből fogjuk jövődében a főlegb emelt adót megfizethetni; de mivel csak mind kellemetlen dolgok, bevégezem jelen cikkemet, és ezzel Isten velünk.

G. B. G.

Az erd. muzeum évi közgyűlése okmányai. Hivatalos jelentés

az erdélyi muzeum-egylet 1862 nov. 24-dik és 25-ik napjain tartott közgyűléséről.

(Folytatás.)

Az alapszabály 26. §-ke értelmében az igazgató egy-szersmind a természeti tár első őr is. Mint ilyen köteles a terményrajzi osztályokat rendezni, lajstromozni, felügyelni, természeti tárgyakat gyűjteni, praeparálni és azonkívül a fűvész-kertet is berendezni. A mily kevés szóval van e köteletség sorozat körül írva, oly roppant sokasága a teendőnek jár vele. A ki csak egyetlen egyszer életében próbálta egy természeti tárgy mivoltának meghatározását, némileg hozzá tud vetni, mennyi időt és fáradságot veszzen igénybe csak egy nagyon kicsiny és a természet csak egyik országából vett tárgyakból álló gyűjtemény is, mennyi munka és idő kell tehát oly gyűjtemény rendezésére, a melyben egy egész országnak valamennyi állataiból, növényeiből és ásványaiból legalább egy-egy példánya meg kell, hogy legyen.

Tegyük még hozzá, hogy még gyűjteni és e gyűjtés végett természetesen utasításokat is tenni kell, csak hamar rájövünk, hogy ennyi munkát méltányosan egy embertől nem lehet kívánni. Az alapszabályok el is ismerték, hogy a természeti tár kezelésére az igazgató mellé még egy segédet adni kell, és ezért alkotta a múzeum-ör bivatalt. Azonban az igazgató választmány még most nem látja szükségességnek, hogy a múzeum-ör állomás oly egyénnel töltsék be, a ki egész idejét és erejét csak a múzeumnak szentelje, hanem elegendőnek tartja, ha a közgyűlés, ideiglenesen oly szakértő egyént állít be segédül az igazgató mellé, a ki valamely más hivatala mellett még annyi időt rendelkezik, hogy a múzeumnak az egyelőre szükséges szolgálatait, mint az igazgató segédje megtehesse, és ennél fogva azt indítványozza: határozza el a közgyűlés, hogy a múzeum igazgató mellé egy segédet ad, a kinek a segédi hivatal mellett más hivatalt is szabad viselnie, és a ki e minőségben a múzeumnak teendő szolgálatait évenként 500 frt jutalmat huz, nem követhetvén reá nézve ebből, a múzeum-ör állomása jövedelméből végleges betöltése esetére semmi előjog ez állomás elnyerésére és e határozat alapján töltsék is be a segédi állomást.

Egyébiránt szükséges még megemlíteni, hogy az ez által megszaporodott költséget az egyleti pénztár könnyen, és a megindított munkálatok megszaporítása nélkül elbírija.

Ez indítvány előterjesztése után hosszas és élénk vitatkozás fejlődött ki, a melynek következtében határozatba ment, hogy noha a közgyűlés az alapszabályok határozatait szerint elég korán volt hirdető, mégis az a körülmény, hogy e gyűlésen oly fontos kérdés, mint az igazgatói állomás végleges betöltése, fog tárgyalás alá kerülni, csak meglehetősen későre jutott az egyetemenk tudomására, úgy hogy annak értelmes és alapos megvitatására nem elegendő tájékozhatók magukat: a közgyűlés ez indítvány tárgyalásába érdemlegesen nem bocsátkozhatik, hanem az egész indítványt egy 1863. febr. havában külön e végett egybehívandó rendkívüli közgyűlés eleibe terjesztetni határozza.

Ez alatt az idő meglehetősen előhaladván, a közgyűlés másnap 9 óráig elnapolta magát.

Ugyanaz nap este 5 órakor a tanácsház nagytermében tudományos ülés volt, a melyben előbb tanár Kócsi Károly felolvasa helyettes igazgató Brassai Sámuel értekezését az éledezőről és életkérdésről. Ez értekezés kiindult a szerves és szervetlen anyagok megkülönböztető tulajdonságaiból mint fő tárgyat az ugynevezett spontanea generatio létezése vagy nem létezése iránt tett kísérletek és Ron szerint felállított elméletek ismertetését tette volt ki magának, a melyek elősorolása után a szerző arra az eredményre jut, hogy az ugynevezett spontanea generatio nem létezik, és ennél fogva a magához hasonló lények folytonos nemzése meghatározottabb ismertető jele azoknak a testeknek, a melyeket a tudományos műző szerves testeknek nevez. Ez értekezést a szép számmal megjelent hallgatóság nagy figyelemmel hallgatta és élénk tetszéssel fogadta. Ezután a titkár elfoglalván az értekező helyét emlékeztette hozzá, hogy az 1860 ki évi közgyűlésen erdélyi római kath. püspök Dr. Haynald Lajosról kitűzött 300 frtm. o. é. pályadíjra, „Erdély történelme a rómaiak alatt” címmel két pályaműre bocsátott volt, hogy a melyek egyike Cicero és szavait: „Historia est magistra vitae, testis temporum, lux veritatis, vita hominum”, másika Bersenius és szavait: „Felforgat a nagy századok érekeze minden” bordonza homlokán jelgélül; jelenti, hogy e munkák három bírálónak adatván ki, a három bíráló mindegyike egymással független és írásban beadott bírálatában egyhangul oda nyilatkozott, hogy az utóbbi pályamunka nem csak az előbbinél aránylag jobb, hanem általában véve is, tekintve a tudomány jelen állását és a rendelkezésre lévő anyagot tökéletesen kielégítő, és ennél fogva ennek ítéltezt oda a pályadíj.

E jelentés után a „felforgat a nagy századok érekeze minden” felírású névreljű levélkét kibontván, belőle Vass József kegyes rendi tanár neve tűnt ki, a melynek kiírdetése hangos éljen-nel üdvözöltetett, a másit levélke a gyű-

lekezett színe előtt elégettetett, s így végződött a tudományos ülés. (Folytatjuk.)

Torockzó, Sz.-György, december 1862.

A marhák száj- és körülfájás nyavalyája az idén csaknem általános volt, a torokgyík bivalok- és sertéseknek minden évben mutatkozik, nem egy marhámnál fordulván e bajok elő; leírom öv- és orvosszereimet, melyeket használtam, kérvén azok közzétételét:

A múlt nyár folytán jármos Ükreim szarvait minden héten egyszer lenmagolajjal kenettem meg, és azok ezáltal mind a száj, mind a lábujjastól megóvtattak, noha e baj és nyavalya völgyünkben általános volt! Bivalaim- és tulkaimmel elmulasztam az óvszer alkalmazását, azok e nyavalyába mind belé estek.

A szájfájás a nagyobb részről 4—5 nap alatt önkényi minden orvoslás nélkül megszűnt, másoknál igen jó sikerrel használtam e szert: fél font méz, egy fertály borecet, két lat timsó, három fertály vízbe felolvasztva, ezen szájmóssóval napjában kétszer mosattam a fájós száját.

A körülfájás ellen a legjobb sikerrel használtam a választóvizet, melyből néhány csepp a körüm közötti csatornába, különösen annak hátulsó felső részébe öntve, kétezeri ismétlés után e betegséget megszüntette.

A torokgyík a bivalat és sertést oly rohammal támadja meg, és lefolyása oly rövid idejű, hogy gyógyítása csak ritkán sikerül. Egy bivalomnál nyavalyát jökor észre vévén, sarkába nádcsonven porrá tört album-gracumot (fehér-kutya ganéj) fuvattam, ez utóbbi egy-két ökönyi nagyságú fájós dagauatot buzott, mely avas szírral kenve három nap alatt eloszlott, bivalom meggyógyult.

A kigyófül gyökér—oláh könyvolven „spunz”, a kőnép előtt mindenütt ismeretes—ha azt ősszel nov. hóban a bivalok szűgyleppentyűjébe huzzuk, óvszerül szolgál a torokgyík ellen.

Sertéseknek a torokgyík ellen legbiztosb óvszer a következő:

Egy kinőtt sertést számítva: félkupa pirosra pergelt rozsozt, félferály jó erős gabonapálinkát, két lat porrá tört salétromot, három lat porrá tört antimonimot, ezen szereket este jól összekevervén, reggel a sertések elébe kell tölteni, ismételve két reggel egymásután, majus elején.

Ezen óvszerre a gróf Esterházy ménes mellett volt ló-orvos Müller tanította atyámat, s azóta folytonosan minden évben használva, a torokgyíkot egy sertésünk se kapta meg.

Torockay Sándor.

Árkos, dec. 12. 1862.

Tisztelt szerkesztőség! Jelen levelemet vegyes tárgyakból, de mind érdekesebből állítom össze.

Legelőll állítom a „Rika” erdőbeli vulkános kigyuladást, melynek megszűnni, kiadulni eszeágában sines, sőt folyvást terjed és mélyed, behulló, besorvadó partkőrével, terjedő százával magába hullatván és elhamvasztván évszázadok óta, melyet is a közlekedés előtt az illeték onnan el is kezdék erdőlni. Mind ebből az égő anyag tán inkább közeledek, mint egyének gyanítható; annyival inkább, mert hozzá közelíteni nem mondják nagyon alkalmatlannak, minthogy némely látogatók a szádkőri soradás hamvába térdig is belecsúsztak minden veszély nélkül.

Másik természeti ritkaság a „K. Közlöny” 169-ik számában Erdővidékről közölt, és már el is nevezett „Simoni kútja”; mely annyival inkább figyelemre esett, mert gyermek koromban, mint vargasi lakos sokszor bámultam meg azon roppant fekvő malomok alaku borvizűledéki tömör kőületek kiűn a szabad szántómezőben, melyen átfutkosva játéktársaimmal arany ércim bizonyos óráit élvezem, melynek borvizűletnyi tágas központi lyukát a kő domborodott tetejével egy szintűleg föld és mocsok pársint fedte. Az egészről bővebben is, mint az említett közlemény után, mely

csakugyan elég hű, felvilágosulni kedvező alkalmam vala f. hó 5-én, nemcsak találkoznai levén szerencsém felfedező Simonfi Sámuel tisztelt orvos úrral, hanem a felfakasztott borvizűledékre vett akkori hozományát a nagyajtai unitarius papi bázál kóstolhatván is. Előadása szerint, az ezred-éves fogságából szabadulni új borviz egy vonalba esik még három borvizűkuttal, u. m. a nyugatra eső ismeretes finom rákos borvizűl, keletre eső más borvizűkuttal a „Bakostető” nevű helylancz végződése tövében, mely timsós tulajdonánál fogva szelet mozdít, és a még tovább keletre eső nagyon könnyű, kellemes ízű száldobosi borvizűl, melyben egykor a derék Bethlen Gábor is örömet mosogatót fejedelmi tagjait. A már most négy borvizűkuttal egész vonalirányának hossza aligha teszen ezer ölet. A Simonfi kut borvizűnek nincs ugyan még nagy ereje, mert azt még illő mélységre becsülni nem lehet, s a kő-lyuk beloldalán egy repedés van, melyet el kell zárni, hogy a borviz azon el ne eredjen; de van már is tisztességes ihatóága, kevesebb degettes utózzal, mint a szombathalvánál és bodoknál; borral vegyítve meglehetősen szerepet játszik. Ismerve a legűszintűbben tapasztalt orvos Simonfi ur kitartó természetét, ki valósággal természetbúvárnak volt születve, kútjának lehet érdemfokra emelhető jövőjéről nem kétkedünk.

Dec. 1-én S. Sz. Györgyön beti, s egyszersmind baromvásár tartatván, a helybeli megyei hivatal arról értesült, hogy egy vásárba hajtott bodoki marha az uton rögtön el-esett és meghalt; mire a baromvásár azonnal fel lőn olosztva, s további rendezetig betiltva; a közelebből Bodokról vásárolt marhákra pedig különös figyelem fordítva. December 3-án Uzsonba érkezve, teljesen meggyőződém az értesítéséből, hogy az ott uralkodott nagy mérvű marhadögvész végéhez közelg, minthogy közelebből a megbetegülő marhák ápolás mellett mind megfordultak, s azon napon nem is volt több beteg marha, mint két tinó. Azon katonáról, ki a dögvész folyama alatt gyógyítási eljárásaiban anyira ki vala emelve, állítják, hogy bizonyos beteg marhán tett gyógyítási kísérlete inkább szerencse eseménye vala, mint szakértelem; ennél több hasonlattal működött volna egy prázsmári százsz.

Nem mulaszthatom el ez uttal halás elismeréssel nyilvánítni, hogy sept. 10-én szenvedett tífzakaromból, az erdélyi közlekedés kártérítő társulat hivatala által, ennek s. sz. györgyi ügynöke T. Demeter József ur kezéből, a biztosított kármentességig teljesen és pontosan kártérítve vagyok. S csak is ily esetekben tanuljuk meg illőleg méltányolni és áldani az ily nemű intézkedéseket. Feledve a biztosítási befizetést, bizrást fordulhatunk az őszinte mehelyhez, mely úgy tartja fenn magát, hogy mások fedezetét is szíven bordinja.

Közelebbi pár bétfői vásáron mindennemű gabonák ára, a gabona nemek minőségéhez képest, 2—6 százalékkal emelkedett. Marhabús fonja 10 kr.

Nálunk 3 nap óta a hó silány ismétlésekkel vékony rétegekben hull a teljesen kiszáradott földre, védvén azt a kemény fagy az olvadástól; a száraz por és fagyos hó az utcsinén sem akarunk összevegyülni, hanem csak összetapadva hangerednek a mozgásra. Kiss Mihály.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Szászvároson dec. 16-kán egy helyett három napot láttak.

— A „Kronstädter Ztg.” szerkesztését újéven kezdve Dr. Trauschenfels Jenő ismert erdélyi írók veszi át.

— Miat a lapokból olvassuk az erdélyi királyi főkörmányszéknél ismét beöltetett egy pár írásedésbe jött állomás. Az erdélyi udvari kancellaria ugyan is Barbu Miklóst titkáruak, Filker Elekot fogalmazónak és Makrai Lőrinczet íróknak nevezte ki.

— Császár ő Felsége a gyergyóújfalusi, remetei,

TÁRCZA.

— (Folytatás.)

— Hogy az ellenünk intézett családi pör igazságtalan, arra nézve családom sejtését nagysád észrevételre csak inkább igazolják; de a törvény nem épít gyanukra, ő fél az adatokból s a közvéleményre bizza a bűntetést. Mindenki látja, hogy a Zováthyak azon ága valamely pénzalapozhoz jutott, a közvélemény gyanakodással kísér Rinald gyors elgazdagodását s oly híreket köt ahoz, melyek jellemet alázák, bankjegy-készítés, pénzverés s más ily állam elleni bűnök híre fér most az egykor feddhetlen névhez, s azon néphez — mely őt egykor tisztelte s szerette — gyűlölete együtt nő az ő fényével. En meg becsületeseb embernek tartom rokonomat, hogy sem fénye alapját egyébben keressen, mint Hallay Szidonia nőhozonnyának felfedezésében. Rinald a Zováthvár romjaiból épít föl fényes palotáját s az ő okmányok valószínűvé teszik, hogy Hallay Szidonia kínesei e várban voltak elrejtve. Így az ember gyanakodhatik, de ez a törvény előtt mit sem ér. Ismerve gr. Hallayné nagy befolyást perntik iránt, teljesleg el vagyok csüggedve. Rinald átadta nekem az idevonatkozó családi okmányokat, sőt átadta a Zováthyak s Hallayak közt évtized előtt kötött családi egyezményt. Mindez nem segít sorsunkon. 250,000 ezüst huszas követelés sújtja a mi águnkat, melynek fele esik családunkra. Igaza van Spottinak, Zováthyalva megér hatvanezer huszast és gr. Hal-

layné ezt tőlünk elnyerheti. Fele fogja illetni nagysádat, mint gróf Hallay Szilárd testvérét. És éppen ezért jöttem, vegye át most nagysád e birtok felét, s mondjon le az ellenünk folyó követelésről saját részére.

— És tehet ön nekem ily sértő ajánlatot? Hát e néhány perc, mit csak ma egyült tölthetünk, így ismertett meg engem? Vagy azt hiszi ön is, hogy a szégyenség minden aljas dologra elvezet és nem értette ön, hogy én szégyenségből bücsöletet teremtettem, hogy én egy tanúságos tragoedia szomorú alakja vagyok. En azt akarom bemutatni, hogy a szégyenségnak is van kincse, mely boldogít és ez a tiszta szív és becsület.

— Nem akartam nagyságotat így felingerelni — szolt Gábor — sőt nagysád kifejezett gyanui által hittem magam feljogosítva ily ajánlatokra. Azt hiszem, grófnő, nincs semmi becsületestől elbékülni valamely pört, melyet magunk sem látunk igazságosnak. Ezzel nem sérti a grófnő testvére érdekét, mert a birtok másik fele neki megmarad s a mit valaha még szorgalma által családunk összegyűjtött az is az övé lesz, az adósság által az ő örökös jobbággyai leszünk. Ennyi nyerhet nagysád is és én nem akarom hinni, hogy ebben örömet találja.

— Te gyermek — szolt a thea-nénike — félreértettél-e vagy folytatni kívánod sértettedet? Békélhetek-e én anyáddal, egy gyalázatos család felett? En nem pörök veletek, én megmondám Sofenak, hogy neved oda ne merészelje tétetni. E miatt boszura gyulva ellenem, már három hó óta tagadta meg havi themeat és jamaikai rhumomat, s a minap kertészét össze-vissza szidta, hogy merésztelt számomra egy cizitomot leszaki-

tani, mit az előttem igen kedves reformatusz a készítésénél használnom kell. Az sért, őcsém uram, ha felteheti roham, hogy ily gyalázatos pörbe résztveszek és így azt elbékélhetem.

— De nagysád neve ott van a pörben, és ez bátorított — szolt Gábor.

— Ámulás, arcátlánság — szolt ingerült séggel a thea-nénike — s felugorva rongyos pamlagáról írószékükezt vett elő, és arra sebes vonásokkal a következő sorokat írta: „Zováthy Gábor nagyra becsült rokonomtól értesültem, hogy gróf Hallayné az ellenökben testvérem gr. Hallay Szilárd neve alatt indított perben engem is mint felperest fel-említett. Ünnepelesen tiltakozom nevemnek ily gyalázatos keresetben felhasználása ellen; annál inkább, mert ezen kereset igazságtalanságáról tökéletesen meg vagyok győződve és tiltakozom, hogy reám bármint rész essék azon meggyalázatásból, mely a felpereseket az Isten keze által vezérelt gasság diadalával sújtani fogja. Ronatáj, september 4-én 1846. Gróf Hallay Marie, Zováthy Andrásné.” Itt az írat őcsém, és kérék add be ezt a pörfolyamba, s a törvényszék és közvélemény előtt meutsd meg becsületem, kérék az egekre meutsd meg becsületem. Nézz körül koldus háztartáson és láthatod, hogy nincs semmi más vagyonom mint a becsület, az emlékezet és férjem távolléte vagy talán halála miatti édes fájdalom.

— Nemeskeblű grófnő — szolt meghatva Gábor — endedje kezét megcsokolnom tiszteltetem kifejezésére. Tartsa meg e bizalmas hangot irántam, melyet nemes boszuságában felvett. Nézzen engem gyermekének, ki elvesztett férje helyett gyámolául kildetett.

Ön előtt szent a becsület, előttem is szent. E gyászos pör nem azért nyomta lelkemet, hogy anyagi javaimat elvesztem, de azért, mert elveszve láttam általa ilyekeztemet jövőjét. Nagysád e gyűlölet tengeréből kiragadott. Birtokunk a gróf Hallay részére eső követelés fedezi, és a mit a birtok cíkjából után szorgalmunk által szerzehtünk az a miénk. Ah mint boldogt e gondolat, és ezt mind önnök köszönhetem. De grófnő halál és lekötözöttségem e szempillatásában figyeljen reám. Nézzen körül önmagán. Szabad-e gróf Hallay Maricnak, szabad-e egy Zováthyénak így élni. En kikelttem Zováthy Rinaldnál az atyafiság ellen, mely balsorsban tűrni képes nagyságotat, én megátkoztam Zováthy Andrást könnyelműségét, ha képes ő élni még így hagyván hátra szerencsétlenné tett családját. Azt mondá Rinald megkísérték, de nincs emberi erő kirogadni nagyságotat e nyomor-fészekből s sorának egész világ által gunyolt cinyisusából. En ugy láttam, hogy nagysádnak esze és lelke van, de rokonaiban nem lehetett bizalma. Nagysádnak jönnie kell velem, megosztani családoddal azon boldogságot, melyet nemeslelkű önzetlensége által árasztott hazánkra.

— Rosz térre mentél át, az én szerepem, hogy nyomorult legyek. Élő vádként kell élnem a férfiak könnyelműsége ellen. Megkísértettek már az emberek, hogy szenvedéseimből kibolygassanak, életem böleselete veszne el, ha e helyből kimozdulnék, míg férjem vissza nem tér.

— Ő meghalt grófnő, öt év óta legbensőbb barátjai sem kaptak soha egy levelet sem, ő meghalt és önnök gondoskodnia kell magáról s szegény gyermekéről. (Folytatjuk.)

és kilényfalvi szerencsétlen elégették fölsegelésére tizenkét forintnyi összeget engedélyeztet.

— A helybeli vívőda egyik ismeretes szolgálja a napokban az utcán mentében megalkodván, úgy esett, hogy rögtön meghalt. Nem lehet megfátározni, vajon az ilyen rögtön meghalási eset a mai időkben a szerencsétlen vagy szerencsés esetek sorába számítandó-e, mindamellett nem ártana az utcára folyó szappanlevekkel álmódó jégűmegeket eltakarítani.

— M. N. északamerikai tk. Palmyrában tíz hadifoglyot lövették fölé. Angol lapok írják, hogy az elítéltek egyikének neje és gyermekei voltak, kiket munkája keresményével tartott. Egy idegen fiatal ember, ismerve a család helyzetét, a férj és atya helyett magát ajánlta föl áldozatul, el is fogadták s a tíz elítél egyike helyett agyon is lőtték!

— Nélaton francia orvos, ki Garibaldi sebében a golyót megtalálta, s kit e golyó körül szerzett érdemei miatt a francia kamarákba meg akartak választani képviselőnek, választóihoz a következő okos beszédet tartotta, melytől, hogy nálunk is figyelemmel meghallgassák: „Uraim! — mondá — én igen meg vagyok hatva, de be kell egyszerűsölnöm valanem, hogy ajánlatukon éppen annyira csodálkozom, mint a mennyire megtiszteltnek érzem magamat. Nem látom át, sebeszeti ismereteimből mikép teszik fel önk, hogy én képviselőgél bírok a követségre is, melyet rém akarnak ruházni, és hogy egyszerre mikép jutok azon szerencséhez: államgázda, pénzügyér és törvényhozó lehetni, mivel egy sebesült lábában a golyót felfedeztem. Egészen más volna, ha arról lenne szó, hogy a kamra chirurgusának nevezzenek ki; egy követ szakmáját és Hippokratésben nem tanultam, és ösztön megvalíva nem is vagy kedvem van hozzá. Sőt meg vagyok győződve, hogy az ország ügye, ha e megbízatást elfogadnám, ez által nem javulna, betegeim pedig rosszabbul éreznék magukat. Midőn tehát ajánlatukat köszönettel fogadom, egyszerűen kénytelen vagyok kijelenteni, hogy annak elfogadása rém néve lehetetlen.”

— Kóvács László kecskeméti birtokos, Kecskemét városa tanácsa elé következő hazafias ajánlatot terjesztett: „En — ugymond a tanácsos intezett levelemben — a Szentháromság-térmen megkezdett új épületeim felajánlom állandó színháznak a következő feltételek alatt: a) nevezzen a tek. hatóság szakértő bizottmányt, mely megjelölje a tervet, mely szerint félben levő építményem a legezlszerűbben volna 800 személy befogadható színházzá alakítandó, s én a terv nyomán kész vagyok elvállalni a további kiépítést, — sőt még a színészek befogadására lakostályokat is, s kávéházat, éttermet szintén építtetek; b) ha feléptem kívánat szerint a házat, becsültesse meg azt a tek. város ezen becslárnak 5%, kamatját fizesse nekem évenként 32 évig; c) ha pedig a belfelszerelés költségét is, — értvén a székek padok megcsináltatását, s nem egyszerűen mint a díszítményeket, s a színpad szervezését — én viselném; az esetben összes beépítési költségeimnek 6% kamatját kívánom évenként a kijelölt idő tartamig.

— A „P. Lloyd“ bécsi levelezője írja, hogy ottani magyar körökben azt tartják, azon szempontból kell megítélni a trónbeszédet, a melyből mondatott. Magyarországra nézve, mond a levelező, kímélettel van szerkesztve. Etsőzör éppen nem az engesztelés szellemében volt tervezve, azonban döntő perczben a békés elem a miniszteriumban, mindennek fölött pedig Ö Főlelege ösztöne ohajtása, hogy Magyarországgal a kiegyezés létesüljön, eldöntő volt. A mi a februári alkotmányra vonatkozólag mondatik, levelező szerint a német szláv tartományokra vonatkozik. Azon sorokban, melyekben az mondatik, hogy a káoszor reichsrathok legyenek ott (hazájokban) terjesztői és közvetítői azon alaptörvények elveinek, e szóra teendő a súly olvasás kiizben ott (t. i. Csehországban, Stíriában stb., szóval a reichsrath urak hazájában). Továbbá nem besejezett, hanem csak megkezdett múnck van feltüntetve a februári alkotmány; s az alaptörvények által kijelölt uton csak az octroyálás mellőzése értendő.

— A „M. P.“ ezt írja az 1861. első májusi trónbeszéd erős meglepetést fejez ki, hogy a magyar kérdés minden részről kielégítő megoldást nyer. E remények még nem teljesültek. Tehát a trónbeszédnek megint csak reményeket kelle vala kifejeznie, ha a magyar kérdéstről szól. A trónbeszéd pedig visszafüggetlenséget foglal inkább magában; s tudva van, hogy a reichsrath a magyar kérdésben a kezdeményezést nem ragadta meg. Magyar körökben a Lujthán tulnani részek viszonyai fölötti hallgatást annak jeleül is magyarázzák, hogy éppen most jelentékeny kiegyenlítés kísérletek vannak folyamatban, melyeket a leggyöngédebb érintés által sem akartak koezkatálni. Egyébhat a birodalom egysége érdekében oly határozott és erőlyes kiemelése oda mutat, hogy azon elvek, melyek 1861. május 1-én ugyanazon helyről hirdettek, s eddig a magyar kérdés tárgyalásában irányadók voltak, egész kiterjedésökben ezentúl is fenntartatnak. Azonban mit ért a fejedelem a birodalom egysége alatt, csak akkor értjük teljesen, ha a magyar kérdés nehézségei ki lesznek egyenlítő.

— Bizoyos idő óta a horváth kanczelláriának is van dolga a rablók dúlásával. E baj főleg Verőce szlavoniai megyében lépett fel, s erősítik, hogy Patkó, ki Magyarországon már kényelmetlenül kezdte érezni, most ott kalandoz A horváth kanczellária megette intézkedéseit s legújában a magyar kanczelláriával egyezkedett aziránt, hogy a bizbiztonság érdekében a magyar és horváth hatóságok vállalkoznak működjének. Horvát részről a rablók elleni rendszabályok vezetésével Stojanovic ur, Verőce megye első alispánja bizatott meg. Különbön — mint a „P. L.“ bécsi levelezője írja — Patkó uram szlavoniai kalandozásával egy nemzetközi-pénzügyi kérdésre szolgáltatott alkalmat. Ugyanis a horváth kanczellária azon kérdést vetette fel: vajjon azon 5000 forint, mely Patkó fejére kitűzött, azon esetben is ki fog-e fizetett, ha a hírdett rabló szlávon területen fogatnék el? Ehhez természetesen a mellékkérdéseknek egész sora fűződött; és pedig: Magyarország vagy a hármass királyság fizessen-e, ha Patkó Szlavoniában fogatnék el? ki fizessen akkor, ha magyarok által üldözött szlavoniai, s megfordítva, ha szlávon hatóságok által üldözött magyar területen fogatnék el? Ebből látszik, hogy ezen ügy éppen nem egyszerű. „I. T.“

— Bécsi hírek szerint azon tudósítás, mintha különös utasítások fognának kiadni a m. u. kanczellária részéről a megyei hatóságokhoz az adónak a megyei közlegek általi beszedéséről, oda igazítandó, hogy arról nincs szó, hogy az adókat a megyei közlegek szedjék be, ezt a pénzügyminiszterium alig engedné meg. Hanem midőn a provisorium Magyarországra behozott, az általános főispáni utasításokban a megyei hatóságok egyenesen köteleztettek, hogy az adó beszedésénél segídekzet nyújtsanak. Ezen általános utasítás most meg van újítva.

— Mőháról írják nekünk, hogy ez év a bornak kedvezett, s hogy az idén nemcsak a bor kanahán földjén, de itt távolabb is, az égály hidegebb lokán, hol a természet áldásaival sokszor megkésik, jó zamatú talpraesett bort szűrték, és hogy annak gyógyerejét nemcsak a férfiak, de a nők is használják, arról beszéljen a következő történet: Apold százsz helységben egy békés életű munkás százsz polgár a szőlőlevelezés alkalmával Katrintyea nevű hü nőjét, hogy vacsorát készítsen és a mezőről majd hazaszállongó marháit elhelyezze, a nap alkonyatáig hazaküldi, Katrintyea még kis korába a régi kór isteni közlül Bachussal megösmerkedvén, a nap fáradaimái és munkái békés megoldásáért, hogy kedvencz istenének áldozzon apinezebe ment, hol egy idei ötvenen olár előtt leborulva és hájján keresztet vetve, a hős forrás gyöngyesejeit adagolént addig izlelé, míg a holnapi nap gondjait feneketlen árba temetve Morpheus karjai közé banyaltott; ez alatt estfelvőve a marhák is hazajöttek, az asszony egyik bőteji bíva véletlen a pinzeze felé menve nagyon kedvelt, de most néma háziasszonyához közlelt s nem esoda, ha az idei általános szárazságban több napok óta égető szomjást eloldott a még felbuzgó borforrásból addig ivott, míg colossális tagjait megtörli érezvén, magát háziasszonya mellé a borföldben kényelmesen elhelyezé. A százsz gazda is később megérkezett és nagy csodálkozás után, hogy hü nejét és legjobbbi fejős bivalát sehol se találja, lámpát gyújt s kezdő újra keresni, mind hasztalan; végre kimerülten, aggályokkal tele, a pinzezeajtó nyitva látva betekint, s im elbűvöltsónak velt nejét és bivalát a borföldben egy más melet csendesen nyugodva és a sorssal egészen kibékülve felfeltája — képzeltetni e jelenet a házigazdának mily keseri megjelhetlen látványt nyujta — hü nejét rögtön karjai közé emelve nyughelyére szállítá, ki is jó férje practizált orvosi műlté és gondozása mellett reggelre feleszmélt; de a bival harmadnapig fekhelyéből meg nem mozdult, s csak széles füleinek tapintatos jártatásával adta koronkint életjeleit.

— G. C. A még függésben levő erdélyi földtehermentesítési ügy végeldöntése, mint tudva van — azért akad meg, mert az illető országos bizottmánynak nem volt pénzügyi képviselője. Most e tisztre Thiemann cs. királyi helytartósági tanácsos és volt kerületi főnök nevezetett ki, s így a hányon segítve van. Thiemann már rendeltetése helyére érkezett, s így legközelebb várhatni az illető ügy végeldöntését.

— A „Constitutionnel“ félti a francia borokat a magyarországi boroktól, melyekben a francia bortulzet Angolországban „félelmes versenyár“ra akad. Az ily aggodalom bortermesztőinkre jótékony buzdításul szolgálhat.

— Érdekes találmány. Aveling és Porter gőzkocsijával nem rég tartatott meg Londonban a próbamenet. Ezen kocs 200 mázsát nyom, 20 ló erejt, 3 teherkocsi lehet utána függesztetni, és 80 percz alatt egy mérföldet fut meg; ára 5134 ft. — Előnye a többi ily nemű gőzkocsik felett, hogy könnyen kormányozható, meglehet a legszűkebb helyen vele fordulni, és réten, utzakon és országutakon használható.

— A „S.-ny“ bécsi levelezője írja, hogy a közbiztonság helyreállítása érdekében hozott újabb rendszabályok szerint nem csak az orgazdák, de a rablók büntérsai és részesei is rögtönítéletileg fognak büntetett. Az új rendszabályok a büntetés s büntetés fogalmait szabatosan meghatározzák. Az ítélet kimondására a rögtönítélő bíróság 3 nap helyett 8 engedtetik meg, hogy a vizsgálat alaposabb lehessen, s a taunt távolabb helyről is megidéztethessenek. Levelező úgy hallja, hogy Somogy, Zala, Veszprém s Baranya megyékben a katonai rögtönítélőbírószág fog kihirdetett.

— Katona Dienes kegyesrendi áldozár ur a keleti marhavész elhárításáért a következő figyelemreméltó közleményt teszi közzé: Előlt betvenkilenc évvel jelent meg egy könyv ily cím alatt: Borovszky Georg Heinrich Almanach für deutsche Landwirthe aufs Jahr 1783. Frankfurt an der Oder, bei Carl Gattlieb Strauss. Ebben következő jegyzék található: „A legújabb észlelések nyomán kiderült, hogy a lótrágya kigőzölése egész állatokkal megóvott a döngvéstől, a hol lovak és szarvasmarhák voltak együtt. Minthogy azonban nem mindenütt fordulhat elő azon körülmény, hogy lovak és szarvasmarhák egy helyiségbe legyenek köztve, s időnkint a kétféle állatok helyeiket változtathassák, észleléseink találatott az összejútt lótrágyát a marha-istállókba úgy helyezni el, hogy annak gőze a helyiséget átjárassa.“

— Napoleon császár látogatásáról Ferrieresben a Rothschild családánál következőké: írja a „France.“ „Az egész Rothschild család egyetértett, midőn a császár érkezését várták. Midőn a császár megérkezett az állomásra, ott Rothschild Jakob báró által fogadtatott, ennek neje és minden többi tagja a családnak a lépcsőzet alján várták ő felségét. Ezután néhány percznyi pihenés után megnézték a kastélyt, melynek nagyszerűsége még emelteték azon számos nagyértékű műkinés által, melylyel fel van öltve. Különbön a gazdasági épületek vontak magukra a császár figyelmét. Ezután azonnal vadászni kezdtek: az igen nagy számú hajtók tyroliaknak voltak felditvetve. A vadak feles számmal voltak, s 2,500 darabnál több ejtetett el. Pontban két órakor pompás reggeli találtak, mely alatt az opera dalkara Rossinini vadász symphoniáját éneklé. Reggeli után egyszerre az egész park meg ön világítva, mely egészen tündéri látványt nyujtott. 5 órakor a császár és kísérete elhagyta a ferrieresi kastélyt, melyre nézve e nap történeti datum jelentőségű lón.

POLITIKAI HÍREK.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, dec. 15. A francia lapokat most kiválólag az a kérdés foglalkoztatja: minő feltételeket köt Angolország a joniai szigetek átengedéséhez? A „Constitutionnel“ azt írja, hogy az egyedüli feltétel az, hogy a görögök ne lépják át azon program korlátait, a mely az ideiglenes kormány első kiáltványának alapján szolgált, hogy t. i. az egyeduralmi kormányformát s a többi államokkal való barátságos viszonyokat fentartják.

A „France“ azt hiszi, hogy az átengedés csak abban az esetben fog megtörténni, ha a görögök Ferdinand portugál királyt választanak. Akkor is az angolok maguknak tartanak a korfui tengerészeti intézeteket s az egyesülés Görögországgal csak annyiban fogna állani, hogy közös nemzetgyűlése, közös diplomatiája lenne az egyetlendő feleknek s oly katonai egyezsége lépne, a melynél fogva a joniai szigetek hadműtani fontossága nemhogy csökkenne, sőt emelkednék, mintán az újjalakulás huzamos ideig csak Angolország utmutatása szerint történhetnék.

A „Patrie“ szerint Victoria királynő a napokban személyesen értekezett távirati uton Ferdinand királlyal; értesítvén őt a három védhatalom közt folyó alkudozástól, a melynek czélja, hogy megválasztása esetében neki adják a görög koronát. Ferdinand király távirati felelete e hó 10-én érkezett Londonba; a mely azonban csak egyszerű köszönetet tartalmaz a figyelemre s igéri, hogy a tüzetes válaszirásban fog baladékalannul következni. A „France“ azt is tudni akarja, hogy Elliot lord Athenéből Lissabonba megy, hogy Ferdinand királyt rábeszélje a vállalkozásra.

A „D. A. Zig.“-nak írják Párisból: Itt nagy figyelmet ébresztett Farinaiak az új olasz miniszterelnöknek Sartiges turini francia követtel történt szóváltása. Azt mondják ugyanis, hogy a midőn a tuileriák képviselője az eléggé ismert kopott phrasiskokban előadta Franciaország kiegyenlítő politikáját, a párisi kabinet törekvését, hogy a haladási érdekeit a hit érdekeivel, Olaszországot Rómával kibékítse stb. az új olasz kormányelnök némi ingerültséggel így felelt: „Olaszország megunt már üres szemlét csépelni! A mig én leszek a kormányon, nem fog semmi alkudozás kezdődni Olaszország és Róma között. Mirevaló oly lépéseket tenni, a melyek eredménytelensége előre bizonyos.“

Garibaldi közlebebről levelet irt a Sardinia szigetére belebessett menekültekhez, s ajánlja nekik, hogy türjenek, szenvedjenek el mindent, csak Olaszországból ne távozzanak. S ha mennek, legfőlebb Görögországba menjenek, de csak úgy, ha Görögország minden görög szabadságáért, s a nemzetiség elvéért tüzend ki a harczi zászlót; de ha csak dynastia-változtatásul s a francia, orosz vagy angol kisebbség befolyásról s érdekekről lenne csak szó, akkor az olaszoknak kötelességük egészen visszatartózkodni a görög mozgalomtól.

A „Gazeta del popolo“ a következő templomi botrányt közöl Rieti-ből: Az ott állomásozó ezred tábori lelkésze, e hó 7-én, ágyban fekvő beteg levén, egy világi papot kért fel, hogy az ezrednek misét szolgáltson. A mise után az ezredes felszólta a különben is kedvetlenséget mutató papot, hogy az „Oremus pro Rege“ könyörgést mondja el. A pap azonban azt felelvén, hogy nem teheti, a sekrestyébe ment. Az ezredes ismételve felszólította őt, de a pap azt felelte, hogy a püspök őt „a divinis“ felfüggesztene, ha a királyért könyörgne. Az ezred erre bosszankodva hagyta el a templomot. Az ezredes feltette magában, hogy katonáit többé nem vezeti tömegesen a templomba, az osztálytábornok azonban ellenkező rendeletet adott ki, arra utalván, hogy a polgári hatóságok tudni fogják kötelességeiket. A katonák a legközelebbi ünnepen tehát ismét az egyházba mentek. A misét egy 70 éves pap szolgáltatta, de a királyért imádkozni ez is vonakodott. Az ezredes erre öt perczig játszatta a királyindulót, s az ezred roppant kíváncsi néptömeg közt vonult laktanyájába vissza. A polgári hatóságok minden elővigyázati rendszabályt megtették; azonban a nép nyugodt maradt. A püspök teljesen helybehagyta a papok eljárását, mert nekik az „Oremus“ elmondására Rómából, honnan egyházi ügyekben kizárólag függnek, kell felhatalmazást várniok.

Milano, dec. 14. A „Vaterland“ levelezője írja: Itt újra toborzás foly valamely eszeveszett vállalatra. Abban a házban, a hol ezeltől a Societá emancipatrice irodája volt, jelenleg olyan iroda nyitottat, a hol Garibaldi számára önkéntesek fogadtatnak fel. Az ifjak nevei, a kik esküvel tesznek fogadást, hogy Garibaldi hívására meg fognak jeleni a kijelölt helyen, olyan könnyűbe jegyzetnek be, a melynek boritékán ez olvasható: „Per ordine di Giuseppe Garibaldi supremo Duce d' Italia.“ Minden ujonez 10 frank foglalt kap, s neve és lakhelye beiratik a nagy könnyűbe, s ő azután folytathatja eddigi foglalkozását, míg Garibaldi hívása másképp nem rendelkezik vele. Minden olaszországi fegyvergyárban megrendelések történetek puskákra és pisztolyokra, a melyek beszállítási ideje jövő mártius eleje; Brescia egymaga 5,000 vöntesűvű puská és 1,000 darab pisztoly szállításra vállalkozott. Hanem az, hogy honnan kerül ezen fegyverek ára, s az ujonezoknak addig foglalt, mely titok, csak annyit tudhatni, hogy Mazzini keze is benne van a játékban, s Garibaldi egy huron pendül. Ugyőkei városról városra, sőt házról házra járnak pénz gyűjtögetve „per la liberazione della patria.“

OROSZ- és LENGYELORSZÁG. Varsó, dec. 15. A 66 politikai vádlott perében az első osztálybeli vádlottak elleni tárgyalás befejeztetvén, megkezdődött a második osztálybeliek elleni vizsgálat. Ezen osztályban különösen kitűntette magát Dobrovzsky varga rendkívüli bárgysága és Roskovzsky ékesszólása által. Dobrovzsky, akármint kérdeztek tőle, nem kereste menedékét a tagadásban, hanem általában mindenre azt mondta, hogy ő akkor részeg volt. Bevallotta, hogy ő szerzett feszülteket a felesketésekhez, maga is esketett fel, szerzett is néhány tagot, de mindig részeg-fővel. Érdekes volt az a vallomása, hogy őt Chmielnizsky Ignác csábította el, a kinek körülbelül ez időtájtban már érintkezésben kellett lennie Jaroszinszkyval, de a ki Dobrovzsky elfogatása után követte el a merénny. Roskovzsky egy helybeli gyárból való inok. Az összeszküvésben tize-

